

SÀI GÒN 50 NĂM TRƯỚC**Thơ trả lời rồi**Hồi-ký BÌNH-NGUYỄN LỘC

Ngày nay, trong giới văn-nghệ có câu đùa-cợt: „Xin giới-thiệu với bồ, đây là nhà thơ lãnh tiền rồi.“

Câu đùa-cợt trên đây, và có nghĩa là nhà thơ rất dở, ám-chỉ đến vụ một hiệu buôn kia đăng quảng-cáo bằng thơ của một cuộc thi thơ, dưới bài thơ quảng-cáo nào cũng có đề „thơ này tác-giả lãnh tiền rồi“.

Tiền đây là tiền giải-thưởng của cuộc thi.

Nhưng câu chuyện „Thơ trả lời rồi“ xảy ra ở Sài Gòn bốn, năm, sáu mươi năm trước.

Thuở tôi còn bé, con gái không được đi học, vì các cụ bảo: „Học biết chữ chỉ tổ viết thư cho trai“.

Các cô bị cấm đi học, nhưng vẫn viết thư cho trai được như thường, người viết hộ là bọn trẻ ranh chúng tôi, viết xong một bức được ăn một cái bánh dore và một cái bánh tiêu.

Nhưng thuở ấy nhứt-trình bận đăng thơ (Vâng, báo thuở ấy chỉ toàn thơ thần), nên không kêu ca như ngày nay rằng có sự đầu-độc trẻ con, rằng xã-hội đồi-trụy vân vân và vân vân

Vậy tôi đã viết thư tình thuê, ngay từ năm lên 7, lên 8 mà con gái Sài Gòn thuở ấy cũng đã hư lắm rồi chớ không đợi có phim thoát-y-vũ, không đợi có tiểu-thuyết của ông M. ông Y. họ mới hư.

Nhưng tác-giả thật-sự của những bức thư tình ấy không phải là các cô, mà cũng không phải là tôi tuốt.

Tác-giả là tác-giả của những quyển thư tình in bán đầy đường khắp ngõ (mà vẫn không bị nhứt-trình đá-kích như ngày nay), thư tình viết bằng văn biên-ngẫu, bằng thơ lục-bát, đủ tình, đủ cảnh, ai thấy bức nào hợp với mình là cóp.

Công-việc của tôi là đọc thử dăm ba bức cho các cô nghe, các cô ưng ý bức nào thì tôi sao y bản-chánh.

Tôi còn nhớ lỏm-bỏm một vài bức:

Giấy trắng mực đen,

Thảo vài hàng tâm-sự.

Trách ông Tô lạt dạ lạt lòng,

Hồn bà Nguyệt giùm công chưa đáng

Ăn bánh xong là xong sứ-mạng, còn các cô gọi đi cách nào, thú-thật tôi không biết. Thư của các cậu đáp lại, tới tay các cô bằng cách nào, tôi cũng chẳng rõ, nhưng chắc-chắn là mặc dầu biết đọc biết viết, các cậu cũng cộp thư trong các sách bán ngoài chợ, vì thư ấy văn-chương mùi-mẫn, các cậu không làm sao mà viết hơn được.

Điều này tôi biết rõ vì chính tôi đọc thư giùm cho các cô nghe.

Lạ lắm là các cậu các cô đều biết bồ của họ cộp thư trong sách mà họ có trong tay, vậy mà nghe đọc thư của bồ họ, họ vẫn cảm-động như thường, có khi nổi-giận, có khi mừng, thỉnh-thoảng khóc-lóc.

Tôi viết thư hộ cho một chị ở đường Foucault (Dakao), Nguyễn Phi-Khanh ngày nay, và tuần nào anh ấy cũng trả lời bằng thư của một quyển sách lạ mà chị ấy không biết.

Khỏi nói là chị ấy thích mê-tơi. Các cậu dùng sách mà các cô đã có kia, các cô còn cảm-động ra nước mắt, hướng-hồ gì là sách lạ, nó khiến chị ấy tưởng anh kia đặt thật nên phục lẫn cái tài văn-thơ nhà ngọc phun châu của anh kia.

Nhưng có một khi, chị ấy hỏi anh ấy điều gì tôi cũng chẳng rõ, vì ngay cả lúc cộp, tôi cũng chưa hiểu gì thì còn làm sao mà hiểu được, có lẽ trong cuốn sách lạ của anh ấy không có tiên-liệu các vụ rắc-rối đó nên anh ta bí.

Anh ta đã nín đi hơi lâu, rồi sau đó thì trả lời bằng thư trong cuốn sách thông-thường mà chắc anh ấy vừa tìm mua được.

Cả đời, tôi chưa hề biết anh nào lười bằng cái anh nhơn-tình này. Anh ta trả lời như vậy: „Trả lời rồi, coi trang 18, bức thư thứ 22“.